

24.04.2012

Oikeusministeriö  
Lainvalmisteluosasto

**Asia** Lausuntopyyntö arviomuistiosta osakeyhtiölain 18 luvun muuttamiseksi lunastusriidoissa

**Viite** Oikeusministeriön lausuntopyyntö 16.3.2012 OM 10/42/2011

Helsingin käräjäoikeus esittää pyydettyä lausuntona seuraavaa:

### 1. Välitystuomiota koskeva muutoksenhakumenettely

Voimassa olevan OYL 18 luvun 10 §:n mukaan välitystuomioon tyytymätön asianosainen voi hakea muutosta käräjäoikeudelta. Keskuskauppakamarin ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan aloitteesta on ehdotettu OYL 18 luvun 10 §:ää muutettavaksi siten, että käräjäoikeuden sijaan välitystuomioon haettaisiin muutosta hovioikeudelta. Keskuskauppakamari ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta ovat perustelleet ehdotustaan sillä, että hovioikeuden tuomareilla on yleensä erityisasiantuntemusta vaativassa asiassa käräjätuomareita paremmat edellytykset arvioida välitystuomiota. Keskuskauppakamari ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta ovat perustelleet ehdotustaan myös sillä, että hovioikeudessa asiaa käsittelee kolme tuomaria toisin kuin käräjäoikeudessa, jossa kolmen tuomarin kokoonpanossa voi olla esimerkiksi käräjätuomari, vt käräjätuomari ja auskultantti. Tällaisella kokoonpanolla ei Keskuskauppakamarin ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan mukaan ole yhtä hyviä edellytyksiä arvioida välitystuomiota kuin hovioikeuden kolmijäsenisellä kokoonpanolla.

Käräjäoikeus yhtyy oikeusministeriön näkemykseen siitä, ettei ole osoitettu riittävää tarvetta voimassa olevan sääntelyn muuttamiselle. Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa eikä lisättävää arviomuistiossa kuvattuihin ehdotuksen vaikutuksiin.

OYL 18 luvun 10 §:n mukaisia valituksia on Helsingin käräjäoikeuteen tullut vireille vuosittain noin 1-2 vuosina 2006-2010. Vastaavana aikana muihin käräjäoikeuksiin on tullut vireille enintään kaksi valitusta vuodessa. Asioiden vä-

24.04.2012

häisen määrän vuoksi valitusten käsittelyn siirtämisellä käräjäoikeuksista hovioikeuksiin ei merkittävästi parannettaisi tuomareiden erityisasiantuntemusta. Parhaiten asiantuntemusta lisättäisiin keskittämällä koko maassa vireille tulevat valitukset yhteen tuomioistuimeen. Kun nykyisin suuntauksena on ratkaisutoiminnan painopisteen siirtäminen käräjäoikeuksiin ja kun muutoinkin kanne välitystuomion kumoamisesta tai mitättömäksi julistamisesta käsitellään ensi asteena käräjäoikeudessa, käräjäoikeus olisi sopivin tuomioistuin käsittelemään valitukset. Suurimmissa käräjäoikeuksissa käräjätuomarit ratkaisevat vuosittain noin 60 laajaa riita-asiaa. Heillä on riittävän laaja ja monipuolinen kokemus arvioida myös välitystuomioita.

Valitusten käsittely kolmen tuomarin kokoonpanossa on mahdollista myös käräjäoikeudessa. Kolmijäseniseen kokoonpanoon voi kummassakin oikeudessa kuulua muitakin kuin vakinaisia tuomareita. Valitusten käsittely hovioikeudessa ei näin ollen välttämättä tapahtuisi kokoneumassa kokoonpanossa kuin käräjäoikeudessa.

Käräjäoikeudet ovat käsitelleet valitukset välitystuomioista kohtuullisessa ajassa. Käsittely on kestänyt 2-10 kuukautta vuosina 2006-2010. Todennäköistä on, ettei käsittely hovioikeuksissa olisi nopeampaa kuin käräjäoikeuksissa. Käräjäoikeuden ratkaisusta saa hakea muutosta suoraan korkeimmasta oikeudesta. Tällä yhden muutoksenhakuasteen sivuuttamisella on käsittelyn kestolle suurempi merkitys kuin valitusten käsittelyn siirtämisellä hovioikeuteen.

## 2. Uskottujen miesten määrääminen

OYL 18 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan on haettava käräjäoikeudelta uskotun miehen määräämistä valvomaan välimiesmenettelyssä vähemmistöosakkeenomistajien etua, jolleivät kaikki asianosaiset ole ilmoittaneet pitävänsä uskotun miehen määräämistä tarpeettomana. Keskuskauppakamarin ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan aloitteesta on esitetty, että lunastuslautakunnalla tulisi olla harkintavaltaa, onko uskotun miehen määrääminen tarpeen. Keskuskauppakamari ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta ovat perustelleet ehdotustaan sillä, että käytännössä esiintyy tilanteita, joissa lunastusriidan intressi on vähäinen ja siten oikeussuojan tarve käytännössä puuttuu. Näissä tilanteissa uskottu mies on ilmeisen tarpeeton.

Käräjäoikeus yhtyy oikeusministeriön näkemykseen siitä, että OYL 18 luvun 5 §:ää on tarpeellista muuttaa siten, että se vastaa periaatteiltaan oikeudenkäyntiavustajia koskevaa lainsäädäntöä. Käräjäoikeus katsoo kuten oikeusministeriökin, ettei vähemmistöosakkaiden oikeussuoja heikenny siitä, ettei lunastuslautakunnalla aina olisi velvollisuutta hakea uskotun miehen määräämistä käräjäoikeudelta.

OYL 18 luvun 5 § ei vastaa periaatteiltaan oikeudenkäyntiavustajia koskevaa

24.04.2012

lainsäädäntöä. Säännöksen perusteella Keskuskauppakamarin lunastusriitalautakunnan on haettava tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä asiassa, jossa yleisten prosessioikeudellisten periaatteiden ja oikeusapulain 6 §:n mukaan avustajaa ei ilman nimenomaista säännöstä muuten määrättäisi.

Uuden osakeyhtiölain aikana uskotun miehen määräyksiä koskevia hakemuksia on tehty käräjäoikeuksiin 17.10.2011 mennessä yhteensä 50 eli noin 9 hakemusta vuosittain. Hakemusten määrän ja asian laadun huomioon ottaen muutoksella ei olisi mainittavaa vaikutusta käräjäoikeuksien työmäärään.

Arviomuistioon sisältyvä lakiehdotus OYL 18 luvun 5 § 1 momentin muuttamisesta on vaikeaselkoinen ja se ei ehdotetussa muodossaan näyttäisinsä vastavan arvomuistiossa esitettyä oikeusministeriön kantaa. Käräjäoikeus esittää, että kohta "jollei uskotun miehen määräämistä ole pidettävä perusteltuna" muutettaisiin joko muotoon "jollei uskotun miehen määräämistä ole pidettävä tarpeettomana...." tai muotoon "jos uskotun miehen määräämistä on pidettävä perusteltuna....".

### **3. Muutoksenhaku välimiehen määräämistä koskevaan päätökseen ja uskotun miehen hakematta jättämistä koskevaan päätökseen**

Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan päätös välimiehen määräämisestä ja päätös, jolla uskottua miestä ei päätettäisi hakea, on hallintolainkäyttölain mukaan valituskelpoinen. Keskuskauppakamarin ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan aloitteessa on esitetty, ettei päätöksiin saisi hakea muutosta.

Oikeusministeriö on arviomuistiossaan päättänyt perustellusti esittämään, ettei mainittuihin päätöksiin saa hakea muutosta. Esitetyllä muutoksella ei ole vaikutusta käräjäoikeuden työmäärään.

### **Lausunnon valmistelu**

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Anna-Mari Porkkala-Hietala.

Laamanni

Eero Takkunen